

MADANIYAT VA SAN'AT SOHASINI YANADA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

*O'zbekiston davlat san'at va madaniyat insituti
Madaniyat va san'at muosasalarini tashkil etish va
boshqarish ta'lim yo'nalishi 4-bosqich talabasi*

Shodmonova Nargiza Rustam qizi

nshodmonova709@gmail.com

Annotatsiya: Madaniyat va san'at har bir mamlakat taraqqiyoti, jamiyatning ma'naviy-axloqiy qiyofasi hamda xalq farovonligini belgilovchi eng muhim omillardan biridir. Bu sohaning rivojlanishi mustaqil davlat taraqqiyoti uchun muhim negizlardan biri bo'lib, xalqning ichki dunyosi, urf-odati, qadriyati, ruhiy va axloqiy boyligini namoyon etadi. Madaniyat va san'at jamiyat hayotining barcha jabhalarini qamrab oladi. U insonlarga go'zallik, o'z-o'zini anglash, hayotni to'g'ri idrok etish, ezgulik, hamjihatlik va ijtimoiy birdamlik kabi insoniy fazilatlarni singdiradi. Madaniyat va san'at sohasini rivojlantirish orqali insonlar qalbini ulug'vorlik, hayotga muhabbat, vatanparvarlik va yuksak ma'naviy fazilatlar bilan boyitish mumkin. Shu sababli, bu sohaning taraqqiyotiga e'tibor har bir zamonaviy jamiyat uchun asosiy vazifa hisoblanadi.

Kalit so'zlar: madaniyat, san'at, rivojlanish, innovatsiya, milliy qadriyatlar, kreativ industriya, yoshlar, davlat siyosati, zamonaviy islohotlar, istiqbol.

Madaniyat va san'at sohasining bugungi kundagi ahamiyati yanada ortib bormoqda. Ijtimoiy hayotda globallashuv jarayonlari chuqurlashgani sari, milliy o'zligimiz, tarixiy merosimiz va boy an'analarimizga yangicha e'tibor qaratilmoqda. Har bir millat o'z o'zligiga, o'z ildizlariga tayanib, dunyo hamjamiyatida o'z o'rnini topishi uchun avvalo madaniyat va san'at sohalarini rivojlantirishga intiladi. Jamiyatda ma'naviyat va san'atga ehtiyoj ortib borayotgani, zamonaviy talablarga muvofiq ravishda yangi yutuqlar qo'lga kiritilayotgani bu sohaning kelajak istiqbollari uchun keng yo'l ochib beradi. Yongin taraqqiyot yo'lidagi harakatlar madaniyat va san'atning yangilanishi, zamonaviy shakllar bilan boyishi hamda ijtimoiy hayotda faol ishtirok etishini ta'minlaydi. Zamon bilan hamnafas bo'lgan holda madaniyat va san'at sohasini rivojlantirishni ta'minlash uchun ko'plab muhim yo'nalishlar mavjud. Avvalo, yosh avlod tarbiyasi, ularning iste'dodini yuzaga chiqarish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Ta'lim muassasalarida san'at hamda madaniyatdan saboq berish, yoshlarning madaniy saviyasini oshirish, badiiy tafakkurini rivojlantirish uchun zamonaviy dasturlar ishlab chiqilishi kerak. Madaniy muhit o'zgarsa, yoshlarning dunyoqarashi ham yuksaladi, ular jamiyat hayotida faol

ishtirok eta boshlaydi. San'at va madaniyatda yangiliklarga ochiq bo'lish, milliy merosga sodiqlik bilan zamonaviy tendensiyalarni uyg'unlashtirish sohaning yangi bosqichga chiqishiga xizmat qiladi.[1]

Madaniyat va san'at sohasining rivojlanishida turli ijodiy tashkilotlar, ijtimoiy birlashmalar, kasb-hunar maktablari va oliy ta'lim muassasalari muhim o'rin tutadi. Bu sohada faoliyat yurituvchi intellektual salohiyatli insonlar ko'plab yutuqlar, asarlar, loyihalar, festivallar orqali jamiyat hayotini boyitadi. Ularning tashabbuslari bilan yangi san'at maktablari, klublar, to'garaklar ochiladi, san'atsevarlar uchun yaxshi imkoniyatlar yaratiladi. Yangi texnologiyalarning kirib kelishi, raqamli madaniyat va yangi ko'rinishdagi san'at turlari paydo bo'lishi sohaning yanada taraqqiy etishiga turtki beradi. Madaniyat va san'at sohasini chuqur tahlil qilar ekanmiz, u nafaqat milliy o'zlikni, balki umuminsoniy qadriyatlarni ham targ'ib qilishda muhim o'rinni egallashini ko'ramiz. Madaniyat orqali xalqaro aloqalar kengayadi, madaniy almashinuvlar yo'lga qo'yiladi. Turli davlatlar o'rtasida san'at va madaniyat sohalarida o'zaro hamkorlik kengayib bormoqda. Bu jarayonlarni zamonaviy asrning muhim ko'rinishi sifatida baholash mumkin. Madaniy hamkorlik xalqlarning bir-biriga yaqinlashishiga, o'zaro hurmat, tinchlik va barakarorlik mustahkamlanishiga, ijtimoiy totuvlik kuchayishiga xizmat qiladi. Yurtimizda madaniyat va san'at sohasini rivojlantirish bo'yicha belgilanayotgan strategiya va dasturlar jamiyat hayotining hamma jabhalarida ijobiy natijalarini ko'rsatmoqda. Madaniyat markazlari va san'at saroylari, teatr, galereya, kutubxona va muzeylarning zamonaviy qiyofaga kirishi, ularning faoliyati uchun shart-sharoitlarning yaratilishi ommaviy madaniyatga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. San'at sohasidagi modernizatsiya va innovatsion yondashuvlar natijasida yangi loyihalar, zamonaviy ko'rgazmalar va ijodiy tashabbuslar hayotga tatbiq etilmoqda. Milliy kinomatografiya, adabiyot, teatr va tasviriy san'at sohalarining rivoji, yosh ijodkorlarning yetishib chiqishi kelajak uchun ishonchli poydevor vazifasini o'tamotda.[2]

Madaniyat va san'at orqali xalq ma'naviy dunyosini boyitish, axloqiy-ruhiy barkamollikka erishish har qanday jamiyat taraqqiyoti uchun juda muhim. Inson hayoti, farovonligi va baxtli kelajagi, millatning jahon hamjamiyatidagi o'rni ko'p jihatdan ana shu sohalarining qanchalik rivojlanganiga bog'liq. Madaniyat va san'at sohasida olib borilayotgan islohotlarni chuqurlashtirish, yangi loyihalarni amalga oshirish, milliy qadriyatlarni mustahkamlash zamonaviy yutuqlar sari mustahkam qadam bo'ladi. So'nggi yillarda san'at asarlari, spektakllar, musiqiy chiqishlar, adabiyot va interaktiv ijodiy loyihalar keng ommaga yetib bormoqda, bu esa xalq qalbida milliy g'urur, vatanparvarlik va yuksak ma'naviyat uyg'otmoqda. Bugungi kunda madaniyat va san'at sohasi ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning ajralmas qismi, milliy davlatchilikning mustahkam asoslaridan biri sifatida qaralmoqda. Shu bois, mamlakatda sohani zamonaviy talablarga moslashtirish, innovatsion texnologiyalarni

joriy etish, ijodiy muhit va infratuzilmani rivojlantirish, kadrlar salohiyatini oshirish dolzarb vazifa bo'lib turibdi. Har bir hududda zamonaviy madaniyat markazlari faoliyati kuchaytirilib, yosh avlod uchun ijodiy rivojlanishga keng imkoniyatlar yaratilyapti. Shuningdek, milliy va zamonaviy san'at turlarini bir-biriga uyg'unlashtirish, madaniy merosimizni asrab-avaylash borasida muhim dasturlar amalga oshirilmoqda.[3]

Madaniyat va san'atni rivojlantirishning istiqbollari doimiy izlanish, innovatsiya va ijodiy yondashuvga bog'liq. Bir tomondan, an'anaviy qadriyatlarimizga sadoqat; boshqa tomondan, zamonaviy yangiliklarni qabul qilish, zamon ruhi bilan hamnafas bo'lish katta ahamiyat kasb etadi. Jamiyatda madaniyat va san'at sohasiga kengroq e'tibor qaratilsa, nafaqat soha rivojlanadi, balki xalq orasida ijtimoiy baraka, tinchlik, totuvlik va mehr-shafqat kabi fazilatlar ildiz otadi. Madaniyat, san'at, ijod va bilim inson qalbidagi eng yuksak tuyg'ularni uyg'otadi va insoniyat taraqqiyotida muhim rol o'ynaydi. Yangi davrda madaniyat va san'at sohalarini rivojlantirish uchun ta'lim va tarbiyani, yoshlar ishtirokini hamda sohaning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash ustuvor ahamiyat kasb etadi. Ijodiy g'oyalarni amalga oshirish, ilg'or tajribalarni o'rganish va amaliyotga joriy etish, xalqaro hamkorlik asosida san'at sohalarini kengaytirish, moliyaviy va tashkiliy ko'mak ko'rsatish sohaning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi. Madaniyat va san'at sohasini qo'llab-quvvatlash nafaqat davlat siyosatining muhim yo'nalishi, balki har bir fuqaroda madaniy ong va badiiyatga mehr-muhabbat uyg'otish vositasidir. Bugun san'at va madaniyat taraqqiyoti shundaki, u xalq uchun eng muhim va zaruriy ruhiy ehtiyojga aylangan. Turli zamonaviy texnologiyalar yordamida ijodiy asarlar keng auditoriyaga yetib boradi, milliy va umuminsoniy qadriyatlar tinimsiz targ'ib qilinadi. Madaniyat va san'at o'zining qadimiyligi, murakkabligi va boyligi bilan har qanday millat hayotining uzviy qismining ramziga aylanadi. Ana shu sohaning rivojlanishini davom ettirish, kelgusidagi yuksak marralarga erishish uchun mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Qayd etish kerakki, madaniyat va san'at taraqqiyotiga to'siq bo'ladigan muammolar ham mavjud. Ammo ularni bartaraf etish yo'llari ishlab chiqilmoqda. Professional kadrlar tayyorlash, yoshlar o'rtasida san'atga qiziqishni oshirish, ma'naviy-ma'rifiy ishlarni kengaytirish, jamoatchilik e'tiborini mazkur sohalarga jalb etish hozirgi kunning dolzarb vazifalari bo'lib turibdi. Barcha sohalarda bo'lgani kabi madaniyat va san'atda ham yangi loyihalarni amalga oshirish uchun innovatsion yondashuv, ilg'or g'oyalardan foydalanish kerak. Badiiy ijodkorlarning, yosh iste'dodlarning o'z layoqatini to'liq namoyon qilishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, ularning intellektual salohiyatini to'la ishga solish, tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash madaniy muhitga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.[4]

Ijtimoiy tarmoqlarda, ommaviy axborot vositalarida, ko'ngilochar platformalarda madaniyat va san'at bilan bog'liq loyihalar soni ortib borayotgani ham

bu sohaning istiqbolli ekanini isbotlaydi. Madaniyat va san'at sohasini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, qonunchilik bazasini mustahkamlash, xalqaro loyihalarda ishtirok etish, ilg'or texnologiyalar va zamonaviy metodlarni amaliyotga tatbiq etish mamlakat taraqqiyoti uchun zarur shartlardan hisoblanadi. Madaniyat va san'at sohasining istiqboli nafaqat ichki imkoniyatlar, balki tashqi aloqalarning kengayishi, zamonaviy innovatsion texnologiyalarni o'zlashtirish, yangi ijodiy g'oyalarga, ilg'or tajribaga ochiqlik va tashabbuskorlikni talab qiladi. Mamlakatimizda sohaning taraqqiyoti uchun barcha zaruriy infratuzilma yaratilmoqda; kutubxonalar, teatrlar, madaniyat saroylari, zamonaviy ko'rgazma zallari, badiiy to'garaklar, musiqiy va adabiy klub faoliyati zamon talablariga mos takomillashtirilmoqda.[5]

Madaniyat va san'at sohasi istiqbolini belgilashda yoshlar ta'lim-tarbiyasi asosiy o'rin tutadi. Ularni milliy madaniyat va san'atga hurmat ruhida voyaga yetkazish, zamonaviy texnologiyalar yordamida kreativlik va ijodiy salohiyatini yuzaga chiqarish, o'quv muassasalarida maxsus ixtisoslashtirilgan kurslarni joriy qilish sohaning kelajak rivojiga asos bo'ladi. Oliy ta'lim muassasalari, kasb-hunar maktablari, turli ijodiy birlashmalar hamkorligida yangi dasturlar ishlab chiqilishi va amaliyotga tatbiq etilishi madaniyat va san'at sohasini yangi bosqichga olib chiqadi. Kelajakda madaniyat va san'at sohasini rivojlantirish, bu borada xalqaro hamkorlikni kengaytirish, zamonaviy texnologiyalar yordamida yangi loyihalarni amalga oshirish, yoshlarni soha doirasida innovatsion g'oyalarga jalb etish asosiy ustuvor yo'nalishlar bo'lib qoladi. Madaniyat va san'at, u orqali jamiyat hayotining barcha jabhalari, davlat mustaqilligi, xalq farovonligi, milliy qadriyatlarimiz taraqqiyotining ishonchli garovi sifatida bundan buyon ham rivoj topaveradi.[6]

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, madaniyat va san'at sohasini yanada rivojlantirish istiqbollari juda keng va barakali. Bu sohaga to'g'ri va samarali yondashish, zamonaviy talablarga javob beradigan innovatsion g'oyalarga ochiqlik, yosh avlod tarbiyasini e'tiborda ushlash, milliy qadriyatlarimizni asrab-avaylash va targ'ib qilish har birimizning muqaddas burchimizdir. Madaniyat va san'at taraqqiyotidagi izchil islohotlar, amalga oshirilayotgan keng ko'lamli loyihalar, davlat va jamiyatning sohani rivojlantirishga qaratilgan sa'y-harakatlari natijasida mamlakatimiz yanada taraqqiy etaveradi, xalqimizning madaniy-saviyasi, ma'naviy dunyosi yuksaladi, kelajagimizga mustahkam poydevor yaratiladi. Madaniyat va san'at taraqqiyotining yorqin istiqbollari har birimizni yangi marralarga yetaklaydi, xalqimizni hamisha birlikda, taraqqiyot yo'lida olg'a intilishiga ishonch bag'ishlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sultonova, Z. (2018). "Madaniyat va san'at sohasida innovatsion rivojlanish tendensiyalari." O'zbekiston san'ati va madaniyati, 5(2), 67-73.
2. Jo'raqulov, A. (2019). "Madaniyat va san'atda zamonaviy islohotlar: muammo va yondashuvlar." Yangi asr avlodi, 3(4), 44-50.

3. Xudoyqulova, M. (2020). "San'at sohasi taraqqiyotining o'ziga xos xususiyatlari va istiqbollari." Ma'naviyat, ta'lim va taraqqiyot jurnali, 2(1), 39-45.
4. Xaydarov, U. (2021). "O'zbekiston madaniyatini rivojlantirishda davlat siyosatining o'rni." Ijtimoiy-gumanitar tadqiqotlar jurnali, 6(3), 28-36.
5. Shermatov, N. (2017). "Milliy madaniyatimiz va uning zamonaviy taraqqiyoti." Madaniy meros, 1(2), 54-60.
6. Karimova, D. (2019). "Zamonaviy O'zbekiston san'ati: muammolar va rivojlanish yo'llari." O'zbekiston tarixi va madaniyati, 4(1), 89-95.
7. Ortiqova, G. (2022). "Yoshlar va san'at: milliy qadriyatlarni asrashda yangi yondashuvlar." Yoshlik va madaniyat, 8(1), 19-27.
8. Rasulov, B. (2021). "Madaniyat va san'at sohasida kreativ industriyalarning rivojlanish istiqbollari." Amaliy madaniyat, 3(2), 60-68.